

Homilie op de 10de zondag door het jaar A in de O.L.Vrouwkerk van Ver-Assebroek

Lezingen: Hos.6, 3-6 | Rom 4, 18-25 | Mt.9, 9-13

Broeders en zusters,

In het evangelie van vandaag horen we hoe Jezus de tollenaar Matteüs roept om zijn leerling te worden. Bij het beluisteren van de evangelielezing komt het beroemde schilderij ‘De roeping van Matteüs’ mij voor ogen. Het is één van de bekendste werken van Caravaggio, een kunstenaar die leefde en werkte rond 1600. Ik heb dit schilderij meerdere keren gezien in de *Église des Français* in Rome. Op dit schilderij zien we Matteüs, samen met zijn kompanen, ergens binnen in een gebouw zitten. Matteüs zit aan een tafeltje waarop documenten en muntstukken liggen, want hij is een tollenaar. Dat waren mensen die voor rekening van de Romeinen belastingen inden. Bovendien verrijkten zij zich soms ook nog persoonlijk. Deze ‘collaborateurs’ werden daarom door het volk gemeden. We zien rechts Jezus, op blote voeten, binnenkomen in de ruimte. Door de deuropening valt een krachtige lichtstraal binnen. De lichtstraal volgt de richting van de hand van Jezus die wijst naar Matteüs. De hand van Jezus doet denken aan de hand van de Schepper in het fresco van Michelangelo in de Sixtijnse kapel. Matteüs wordt overweldigd door het krachtige licht dat van Jezus uitgaat. Je hoort hier de woorden uit Genesis meeklinken: “Er moet licht zijn! En er was licht!” (Gen. 1,3).

Dat Jezus niet een brave kerel roept maar een door het volk gehate tollenaar, is op zich al zeer merkwaardig. Hij wil blijkbaar verschillende soorten mensen in zijn leerlingengroep hebben, niet alleen vrome en goede mensen, maar zelfs tollenaars en zondaars! Daarna gebeurt er nog iets merkwaardigs. Matteüs houdt in zijn huis een grote maaltijd waarop hij niet alleen Jezus en zijn leerlingen uitnodigt, maar ook “vele tollenaars en zondaars” uit het clubje van zijn vrienden en bekenden. Het hoeft ons niet te verwonderen dat de Farizeeën daar met ergernis naar zitten te kijken. Omdat ze Jezus niet rechtstreeks daarover durven aanspreken, richten ze zich tot zijn leerlingen met het verwijt dat Jezus maaltijd houdt met tollenaars en zondaars. Hoe kan dat nu, rechtvaardigen mogen toch geen contact hebben met zondaars, zo denken ze! Jezus hoort dat zijdelings en antwoordt met een verwijzing naar de Schrift waar God zelf zegt: “Ik wil barmhartigheid en geen offer” (dat is een citaat uit de profeet Hosea 6,6). Hij verwijt de Farizeeën hun onbarmhartige houding tegenover de tollenaars en zondaars. En onmiddellijk daarna zegt Jezus: “Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars”. Hij weet dat de farizeeën zich rechtvaardig achten en dat ze met misprijzen neerzien op tollenaars en zondaars, met wie ze geen contact willen hebben. Maar Jezus zegt: de God in wie ik geloof is een barmhartige God en ik wil evenals Hij barmhartigheid tonen aan zieken en zondaars. Jezus brengt Gods wil in de praktijk. De roeping van de tollenaar Matteüs en Jezus’ omgang met tollenaars en zondaars is een daad van barmhartigheid: als een goddelijke geneesheer brengt hij redding aan zieken en zondaars.

De eerste lezing van deze zondag plaatst het citaat van Hosea 6,6 in zijn ruimere context. Jahwe verwijt Efraïm en Juda dat hun barmhartigheid even vluchtig is als de morgennevel, terwijl ze tegelijk ijverig offers brengen in de tempel. De HEER walgt van een cultus die niet gepaard gaat met een morele grondhouding van barmhartigheid. Gods handelen kenmerkt zich fundamenteel door barmhartigheid (*hèsèd*) en trouw (*'emeth*). Pas door barmhartig te zijn staat de mens in een juiste houding tegenover de medemens en kent hij God werkelijk. God is barmhartig: alles wat Hij doet is een uiting van zijn barmhartigheid. Dus de mens, die gemaakt is naar zijn beeld en gelijkenis, moet ook barmhartig zijn.

Maar wat bedoelen we juist met de barmhartigheid? Dat God een barmhartige God is, daar staat de Bijbel vol van: vaak wordt er gesproken over de *chèsèd*, d.i. de ‘barmhartigheid’ van God. Daarmee bedoelen we zijn ‘genadevolle goede wil’ tegenover zijn volk, de koning, en

tegenover iedere mens, zelfs wanneer die zich van God afkeren. Al Gods daden zijn eigenlijk een uitdrukking van zijn *chèsèd* (Ps 25,10). Vanuit die ‘genadevolle goede wil’ luistert God (119,149), antwoordt Hij (69,14.17) en gedenkt Hij de bidder (25,7). Wegens zijn *chèsèd* heeft Hij Israël geleid (Ex 15,13), helpt Hij (Ps 109,26), behoedt Hij (40,12), ondersteunt Hij (94,18) en redt Hij (6,5; 31,17). Niet enkel uiterlijke hulp biedt Hij, maar ook vergeving (Num 14,19; Ps 25,7), genade (51,3), troost (119,76), behoud (Neh 13,22) en daarmee leven (Ps 119,88.159).

In Ex 34,6-7 zegt God van zichzelf tot Mozes:

“⁶Heer, de Heer is een barmhartige en genadige God,
geduldig, groot in *liefde en trouw*,
⁷die goedheid bewijst tot in de duizendste generatie”.

Opvallend is hier het contrast tussen Gods rechtvaardigheid, die de misdaden van de schuldige straft tot in de vierde generatie, maar die wegens zijn “liefde en trouw” (*chèsèd w’èèmèt*) vergeving schenkt tot in de duizendste generatie. Zijn barmhartige liefde overtreft zijn rechtvaardigheid. Hij is “lankmoedig en overvloedig in barmhartigheid” (Nu 14,18; Ps 145,8).

Daarom verwachten God en Jezus dat wij mensen ook proberen barmhartige mensen te zijn. Een treffend voorbeeld van zo’n uitzonderlijke barmhartigheid was de houding van Sebastien Bellin, de gewezen professionele basketballer die zwaargewond aan zijn benen raakte bij de aanslag op Brussels Airport in 2016. Hij heeft op het proces in maart van dit jaar zijn vergiffenis uitgedrukt tegenover de beschuldigen. “Dat is voor mij de laatste stap in mijn genezing, en kan voor de beschuldigen het verschil betekenen tussen rotten in de cel en genezen”, aldus de 44-jarige man. Op het einde van zijn getuigenis sprak hij de beschuldigen aan. “Heren, jullie advocaten hebben geëist dat jullie als mensen worden behandeld. Ik vraag vandaag om ons ook als mensen te behandelen, te luisteren, naar ons te kijken. Ik heb beslist om jullie te vergeven, op die manier maak ik mezelf los van de wreedheden waarvan jullie beschuldigd worden. Ik wil nog meer plaats geven aan de liefde en maak me los van de haat waarvan jullie beschuldigd worden”, aldus Bellin, terwijl de beschuldigen wel degelijk naar hem leken te kijken. Deze uitzonderlijke daad van barmhartigheid heeft velen geraakt, zelfs de daders van de aanslag waren onder de in druk.

Maar onze barmhartigheid kan zich ook uiten in minder spectaculaire handelingen, zoals zieken en gevangenen bezoeken, mensen nieuwe kansen geven, vaders die hun kinderen steunen en bemoedigen, moeders die de fouten van hun kinderen vergeven. Als christenen moeten we daartoe bereid zijn, want zelf zijn we ook niet perfect. We rekenen daarom ook op de barmhartigheid van anderen. “Ik wil liever barmhartigheid dan offers”, zegt Jezus. Hij is niet tegen offers, maar zonder barmhartigheid zijn offers zinloos. Hij is blij dat we elke zondag naar het eucharistisch offer komen. Maar Hij verwacht nog meer dat ons zondags kerkbezoek steeds gepaard gaat met daden van barmhartigheid. Laten we God vragen, op voorspraak van onze hemelse moeder Maria, om steeds barmhartig te zijn tegenover de mensen die we ontmoeten. Amen.

Adelbert Denaux, pr.